

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

УДК 336

<https://doi.org/10.33271/ebdut/93.129>

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ

*В. П. Феленко, студентка, НТУ «Дніпровська політехніка»,
Felenko.Ve.P@nmu.one, <https://orcid.org/0009-0009-7381-560X>,
О. М. Кубецька, к. е. н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»,
Kubetska.O.M@nmu.one, <https://orcid.org/0000-0003-3507-0183>*

Методологія дослідження. Методологічною основою дослідження є системний підхід до аналізу капіталу банківських установ, який передбачає розгляд його структури як цілісного механізму взаємодії власних і залучених ресурсів у динаміці ризику та прибутковості. Для досягнення поставленої мети використано метод системного аналізу, що дозволяє визначити структурні елементи капіталу комерційного банку та дослідити їхню функціональну взаємодію. Порівняльний метод застосовано для оцінки ефективності різних теоретичних підходів - класичних, вартостісних та ризик-орієнтованих. Методи фінансового аналізу використано для кількісного оцінювання взаємозв'язку між ризиком і прибутковістю, а також для розрахунку показників рентабельності власного капіталу (ROE) і середньозваженої вартості капіталу (WACC). Метод узагальнення та абстрагування дав змогу сформулювати узагальнені висновки та розробити практичні рекомендації.

Результати. У результаті дослідження встановлено, що капітал банківських установ є ключовим чинником забезпечення їх фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Визначено, що власний капітал виконує захисну функцію й формує довіру вкладників, тоді як залучений капітал підвищує потенціал розвитку, але водночас посилює фінансові ризики. Доведено ефективність застосування методів WACC і ROE для визначення оптимального співвідношення між прибутковістю та стабільністю капіталу. Практичний аналіз динаміки регулятивного капіталу банків України засвідчив відновлення після воєнних шоків у 2023–2024 роках та зростання рівня капіталізації до понад 260 млрд грн. Це підтверджує адаптацію банківського сектору до нових ризиків.

Новизна полягає в уточненні теоретичних підходів до оптимізації структури капіталу банків з урахуванням воєнних та макроекономічних ризиків. У роботі систематизовано їхній вплив на формування власного й регулятивного капіталу та визначено взаємозв'язок показників ROE, WACC, RWA, LCR і NSFR. Уточнено умови застосування ризик-орієнтованого й ефективних підходів у контексті нормативів НБУ та Базель III/IV, що дозволяє поєднати прибутковість банку з вимогами фінансової стійкості.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані у діяльності комерційних банків для вдосконалення політики управління капіталом, підвищення інвестиційної привабливості та забезпечення відповідності вимогам Базель III/IV і нормативам НБУ. Запропонований підхід сприятиме формуванню ефективної системи моніторингу капіталу й підвищенню стійкості банківського сектору в умовах воєнних і макроекономічних викликів

Ключові слова: капітал банку, оптимізація структури капіталу, ROE, WACC, фінансова стійкість, Базель III, H1, H2, LCR, NSFR.

© 2026 V. P. Felenko, O. M. Kubetska. Published by Dnipro University of Technology on behalf of Economics bulletin of the Dnipro University of Technology. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted reuse, distribution and reproduction in any medium provided the original work is properly cited

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільності фінансового ринку, посилення регуляторних вимог та зростання воєнних і макроекономічних ризиків питання оптимізації структури капіталу комерційних банків набуває особливої актуальності.

Функціонування банківської системи України у період 2022–2024 рр. відбувалося під впливом безпрецедентних викликів, що супроводжувалися коливаннями ліквідності, зростанням кредитних ризиків, детальваційним тиском та необхідністю формування значних резервів. У таких умовах капітал банку стає не лише фінансовою основою його діяльності, а й ключовим елементом забезпечення стійкості та здатності до адаптації в кризових ситуаціях.

Капітал комерційного банку виконує дві взаємопов'язані функції. З одного боку, він є захисним буфером, що покриває можливі збитки, забезпечує відповідність регуляторним вимогам і формує довіру вкладників та інвесторів. З іншого боку, власний і залучений капітал виступають ресурсною базою для кредитування, інвестиційної діяльності та розширення ринкових можливостей банку. Проте досягнення оптимального балансу між власним та позиковим капіталом є складним завданням, оскільки надмірна капіталізація веде до зниження показника рентабельності власного капіталу (ROE), тоді як надмірне боргове навантаження збільшує ризик неплатоспроможності, підвищує чутливість до ринкових шоків та збільшує вартість фінансування. Додаткову складність формує різноспрямованість наукових підходів. У вітчизняній науковій літературі домінує ризик-орієнтований підхід, який наголошує на необхідності збереження достатнього рівня капіталу, контролі за ризикованими активами та дотриманні нормативів НБУ. Натомість зарубіжні дослідження акцентують увагу на ефективніших концепціях, що базуються на мінімізації середньозваженої вартості капіталу (WACC), оптимізації структури джерел фінансування та підвищенні рентабельності активів і власного капіталу. Відсутність єдиної узгодженої моделі, яка б поєднувала вимоги регулятивної стійкості та потреби економічної ефективності, створює наукову про-

галину та перешкоджає формуванню універсальної практичної стратегії для українських банків.

Особливої актуальності проблема набуває в умовах воєнної економіки України, коли банківський сектор у 2022 році зазнав значних втрат, а процес його відновлення у 2023–2024 рр. відбувався на фоні високої невизначеності. Попри зростання регулятивного капіталу до понад 260 млрд грн, покращення ліквідності та поступове зростання показника ROE, питання ефективного управління структурою капіталу залишається відкритим. Банки стикаються з потребою одночасно зберігати високий рівень стійкості, виконувати вимоги Базель III/IV, управляти ризиками, мінімізувати вартість фондування та забезпечувати зростання прибутковості в умовах обмежених ресурсів.

Таким чином, існує проблема відсутності комплексного, інтегрованого підходу до оптимізації структури капіталу, який би враховував особливості національного банківського сектору, вимоги регулятора, макроекономічні ризики та цілі підвищення ефективності. Виникає необхідність у поглибленому аналізі теоретичних моделей структури капіталу, оцінці можливостей їх адаптації до українських умов та розробленні науково обґрунтованого механізму оптимізації капіталу, здатного забезпечити довгострокову фінансову стабільність, конкурентоспроможність і стійкість банківського сектору України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Оптимізація структури капіталу банків є одним із ключових напрямів сучасних фінансових досліджень, адже від ефективності управління власними та залученими ресурсами залежить фінансова стійкість і прибутковість банківської системи. Українські науковці: Кіреєва О. В. [10], Лютий І. О. та Коваленко В. В. [11], Міщенко В. І. та Науменкова С. В. [12], Шелудько В. М. [13] трактують цей процес переважно крізь призму ризик-менеджменту, підкреслюючи необхідність підтримання достатнього рівня капіталу, дотримання вимог регулятора та посилення системи управління ризиками. Дослідники наголошують на ключовій ролі регуля-

тивного капіталу, показників ліквідності та нормативів НБУ як базових інструментів забезпечення стабільності банківського сектору [10–13].

У зарубіжних працях питання структури капіталу досліджується з позиції вартісної ефективності. Модільяні та Міллер (1958) сформулювали фундаментальну теорію структури капіталу, довівши, що за відсутності податків і асиметрії інформації вартість компанії не залежить від співвідношення власного і позикового капіталу. Подальші дослідження Соломона (1963), Дуса (2012) та інших науковців розвинули цю ідею, показавши вплив податкового ефекту, ризику неплатоспроможності та вартості фінансування на оптимізацію WACC і підвищення ROE [2,3].

У сучасних дослідженнях усе більше уваги приділяється інтегрованим моделям, які поєднують ризик-орієнтований та ефективніший підходи. Зокрема, в роботах європейських і американських авторів: Claudio Borio [3] (BIS, 2022), Aakriti Mathur, Matthew Naylor та Aniruddha Rajan (Bank of England, 2023), Ismail Ertürk (2024), Gene Ambrocio, Iftekhar Hasan і Akhtar Siddique (2025) – розглядається вплив регуляторних вимог Базель III/IV, макроекономічних шоків і воєнних ризиків на управління капіталом банків [3]. Для України це питання набуває особливої актуальності у зв'язку з трансформацією фінансової системи та необхідністю підтримки стійкості в умовах невизначеності [4].

Таким чином, можна зробити висновки, що у вітчизняній науковій традиції переважає ризик-орієнтований підхід, тоді як у зарубіжній – ефективніший. Оптимальним для українських банків у сучасних умовах є поєднання цих двох логік, коли зниження ризиків супроводжується одночасною мінімізацією вартості капіталу та підвищенням прибутковості діяльності [5].

Формулювання мети статті. Метою статті є системний аналіз теоретичних і практичних підходів до оптимізації структури капіталу комерційних банків та визначення основних факторів, що впливають на ефективність його формування в сучасних умовах функціонування банків-

ського сектору України. Для досягнення поставленої мети, передбачено дослідити економічну природу та функціональну роль власного і залученого капіталу, проаналізувати співвідношення між ризиком, прибутковістю та фінансовою стійкістю банків, а також оцінити можливості застосування методів ROE і WACC у процесі управління капіталом.

Окрему увагу приділено виявленню впливу воєнних і макроекономічних ризиків на структуру банківського капіталу, аналізу тенденцій його регулятивної динаміки у 2020–2024 роках та визначенню шляхів удосконалення підходів до капіталізації банків відповідно до вимог Базель III/IV. Наукова мета полягає у розробленні інтегрованої моделі управління капіталом, орієнтованої на одночасне забезпечення прибутковості, нормативної відповідності та стійкості банківської системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оптимізація структури капіталу банківських установ є одним із ключових напрямів підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківського сектору України. Капітал банку відіграє центральну роль у забезпеченні довгострокового розвитку, формуванні довіри вкладників і підтриманні платоспроможності навіть в умовах зовнішніх шоків. Його структура безпосередньо впливає на рівень прибутковості, ризикованості операцій та здатність установи виконувати нормативи регулятора [3].

У сучасних умовах капітал банку виконує подвійну функцію. З одного боку, це захисний буфер, який покриває можливі збитки, виступає гарантією для вкладників і кредиторів, а також підтримує стабільність банківської системи в цілому. З іншого боку, капітал є активним ресурсом розвитку, який забезпечує кредитну експансію, розширення операцій, інвестиційну діяльність і підвищення ринкової вартості банку. Саме баланс між цими двома аспектами – безпекою та прибутковістю – визначає ефективність управління капіталом [4]. За економічною сутністю, капітал банку складається з двох основних частин – власного та залученого. До власного капіталу належать акціонерний капітал,

емісійний дохід, резерви, нерозподілений прибуток; до залученого – депозити, міжбанківські кредити, кошти на рахунках клієнтів, випущені облігації, субординований борг. Оптимальна структура передбачає досягнення такого співвідношення, яке мінімізує вартість капіталу (WACC) при збереженні прийняттого рівня фінансової стійкості. Надмірний власний капітал може знижувати рентабельність (ROE), тоді як надмірне боргове навантаження підвищує ризики ліквідності та залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Аналіз динаміки регулятивного капіталу банківської системи України за 2020–2024 рр. (рис. 1.) показав поступове зростання його обсягів – від 173,4 млрд грн у 2020 році до понад 260 млрд грн у 2024 році. Незважаючи на короткострокове зниження у 2022 році, спричинене воєнною агресією російської федерації, девальваційним тиском і підвищенням резервів під кредитні ризики, подальший період характеризувався активним відновленням капіталу. Це свідчить про високу адаптивність банківського сектору до кризових умов і ефективність заходів НБУ щодо стабілізації фінансової системи [1].

Рис. 1. Динаміка регулятивного капіталу банківської системи України (2020–2024 рр.)

Джерело: Узагальнено авторами

Зміцнення капітальної бази відбувалося за рахунок кількох ключових чинників: рекапіталізації державних банків, зокрема АТ КБ «ПриватБанк» і АТ «Ощадбанк»; підвищення ефективності управління активами; зниження частки непрацюючих кредитів (NPL); збільшення чистого прибутку банків; упровадження регуляторних вимог Базель III. Особливо важливим стало дотримання показників LCR (коефіцієнта короткострокової ліквідності) і NSFR (коефіцієнта стабільного фінансування), які забезпечують баланс між коротко та довгостроковими зобов'язаннями.

Регулятивна база оптимізації капіталу визначається системою нормативів НБУ, що

встановлюють межі безпечного маневру у фінансовій діяльності банків. До основних належать: мінімальний розмір регулятивного капіталу ($H1 \geq 200$ млн грн), норматив адекватності капіталу ($H2 \geq 10\%$), частка основного капіталу ($Tier 1 \geq 50\%$), а також коефіцієнти ліквідності LCR і NSFR ($\geq 100\%$) (табл. 1). Дотримання цих вимог не лише гарантує стабільність банку, а й формує довіру інвесторів і вкладників, що особливо актуально в умовах воєнних ризиків та нестабільного макроекономічного середовища [6].

Аналіз показників ефективності управління капіталом свідчить про поступове відновлення банківського сектору України після кризових періодів.

Ключові нормативи НБУ та Базель III

Норматив	Значення	Вимога НБУ / Базель III
H1	Мінімальний розмір регулятивного капіталу	≥ 200 млн грн
H2	Норматив адекватності капіталу	≥ 10 % (Базель - ≥ 8 %)
Tier 1	Частка основного капіталу	≥ 50 %
LCR	Коефіцієнт покриття ліквідністю	≥ 100 %
NSFR	Коефіцієнт стабільного фінансування	≥ 100 %

Згідно з офіційними даними Національного банку України (Огляд банківського сектору, 2021–2024 рр.), середній показник рентабельності власного капіталу (ROE) у банківському секторі мав таку динаміку: 19 % у 2020 р., 35 % – у 2021 р., 10,9 % – у 2022 р., 31,6 % – у 2023 р. та 45,8 % за підсумками трьох кварталів 2024 р.[1]. Такі результати свідчать про суттєве підвищення прибутковості у післявоєнний період та зміцнення стійкості банківської системи. Зростання ROE у 2023–2024 рр. пояснюється підвищенням чистих процентних доходів, скороченням витрат на формування резервів, зменшенням частки непрацюючих активів (NPL) та розширенням цифрових каналів обслуговування клієнтів.

Водночас різке зниження ROE у 2022 році стало наслідком воєнної агресії російської федерації, девальваційного тиску та необхідності значного резервування під кредитні ризики. Проте вже у 2023 році банки продемонстрували високу здатність до відновлення – рентабельність власного капіталу перевищила довоєнні рівні, що свідчить про ефективність антикризових заходів НБУ і зміцнення довіри до банківського сектору [7].

Для системно важливих банків цей показник перевищував 40 %, підтверджуючи їх ключову роль у фінансовій стабільності держави.

Висока прибутковість банків у післявоєнний період супроводжується підтриманням оптимального рівня середньозваженої вартості капіталу (WACC), яка за оцінками НБУ та профільних аналітичних звітів

перебуває в межах 12–16%. Позитивний розрив між ROE і WACC ($ROE > WACC$) означає створення доданої економічної вартості та ефективне використання власних ресурсів банків. Разом із тим, надмірне зростання ROE може сигналізувати про підвищений рівень ризику, якщо воно досягається шляхом збільшення частки позикового фінансування.

Тому оптимізація структури капіталу має поєднувати орієнтацію на прибутковість із дотриманням регуляторних нормативів ліквідності та достатності капіталу. У сучасних умовах важливим елементом системи управління капіталом є внутрішній процес оцінки адекватності капіталу (ICAAP), який передбачає ідентифікацію, вимірювання та контроль ризиків, що можуть впливати на стійкість банку.

Реалізація ICAAP вимагає системного підходу до стратегічного планування, сценарного аналізу, проведення стрес-тестування та прогнозування капітальних потреб.

Зазначені підходи відповідають європейським практикам банківського нагляду, зокрема вимогам Європейського центрального банку (ЄЦБ) та Європейського банківського органу (ЕВА). Досвід країн ЄС і США підтверджує ефективність інтегрованого підходу до управління капіталом. У європейських банках оптимізація структури капіталу орієнтована на показники рентабельності з урахуванням ризику (RAROC) та коефіцієнти достатності капіталу (CET1), тоді як у США головна увага приділяється максимізації вартості банку

через управління показниками ROE та WACC.

В Україні ці підходи поступово адаптуються до реалій воєнної економіки, що вимагає поєднання прибутковості, нормативної стійкості та прозорого управління ризиками [4]. Дані для аналізу отримано з офіційної статистики НБУ, зокрема з публікацій «Огляд банківського сектору» (2021–2024) та відкритих

статистичних баз Національного банку України. Сам показник ROE обчислюється самим НБУ за єдиною методологією, що забезпечує достовірність і порівнянність результатів.

На рисунку 1 подано динаміку показника ROE банківського сектору України у 2020–2024 рр., яка ілюструє поступовий перехід системи від фази шоку до стабільного зростання [8].

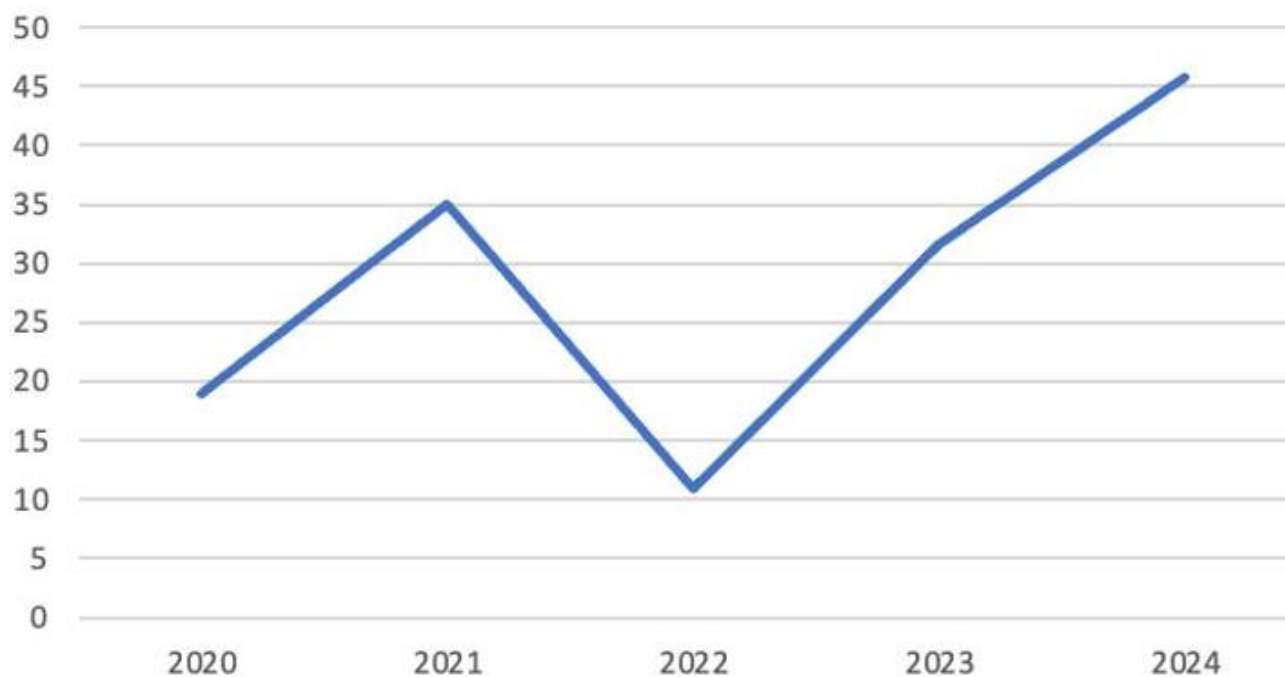

Рис. 2. Динаміка рентабельності власного капіталу (ROE) банківського сектору України у 2020–2024 рр. за даними Національного банку України

Джерело: Узагальнено авторами

Як видно з рисунка, темпи зростання ROE у 2023–2024 рр. підтверджують перехід банківської системи України від етапу післякризового відновлення до фази стабільного розвитку та нарощення капітальної стійкості.

Отже, оптимізація структури капіталу залишається ключовим інструментом підвищення ефективності діяльності банківського сектору України та формування його довгострокової фінансової стійкості.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу комплексно оцінити теоретичні засади, практичні аспекти та тенденції оптимізації структури капіталу банківської системи України в умовах воєнної економіки. Визначено, що структура капіталу комерційного банку є одним із

ключових чинників забезпечення його фінансової стійкості, прибутковості та конкурентоспроможності. Вона формує основу здатності банку протистояти зовнішнім ризикам, підтримувати довіру вкладників і створювати потенціал для сталого розвитку.

Аналіз офіційних даних Національного банку України за 2020–2024 роки засвідчив, що банківська система пройшла етап глибокої трансформації – від періоду невизначеності у 2022 році до фази стабільного зростання у 2023–2024 роках. Показник рентабельності власного капіталу (ROE) зріс із 19 % у 2020 році до 45,8 % у 2024 році, а обсяг регулятивного капіталу перевищив 260 млрд грн. Це свідчить про посилення капіталізації сектору та

ефективності управління капіталом навіть за умов воєнних і макроекономічних ризиків. Зміцнення капітальної бази стало можливим завдяки рекапіталізації державних банків, скороченню частки проблемних активів, підвищенню прибутковості та впровадженню стандартів Базель III [9].

Отримані результати підтверджують, що банки України поступово перейшли від моделі виживання до моделі активного управління капіталом, орієнтованої на підвищення ефективності використання ресурсів. Поєднання високої рентабельності власного капіталу з утриманням низької середньозваженої вартості капіталу та дотриманням нормативів ліквідності забезпечує формування довгострокової фінансової стійкості банківського сектору. Позитивний розрив між ROE і WACC ($ROE > WACC$) свідчить про створення доданої економічної вартості, тоді як зворотна ситуація вказує на неефективне використання ресурсів. Таким чином, поєднання цих показників формує основу інтегрованої моделі управління капіталом, яка забезпечує баланс між прибутковістю та регулятивною стійкістю.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні інтегрованого підходу до оптимізації структури капіталу банківських установ, який поєднує аналітичний, регулятивний і стратегічний рівні управління. Аналітичний рівень спрямований на оцінку ефективності за системою показників (ROE, WACC, RAROC, RWA), регулятивний забезпечує відповідність вимогам Національного банку України та міжнародним стандартам, а стратегічний передбачає впровадження процесу ICAAP, проведення стрес-тестування та прогнозування капітальних потреб. Такий підхід дозволяє банкам ефективніше балансувати між прибутковістю, ризиком і нормативною відповідністю.

Важливим висновком є те, що процес оптимізації структури капіталу має бути безперервним і гнучким, із регулярним переглядом стратегій відповідно до змін у макроекономічному середовищі, валютній політиці, регуляторних вимогах та рівні ризиків. В умовах воєнної економіки особливого значення набуває формування

капітальних буферів, які забезпечують здатність банків зберігати стійкість навіть у кризових сценаріях.

Отже, ефективне управління структурою капіталу виступає не лише умовою фінансової стабільності окремого банку, а й запорукою стійкості всієї банківської системи України. У сучасних умовах воно стає стратегічним чинником економічного відновлення держави, підвищення довіри інвесторів і зміцнення конкурентних позицій українських банків у європейському фінансовому просторі.

Література

1. Національний банк України. Banking Sector Review [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-08.pdf?v=12
2. Duca J. Optimal Bank Capital Structure. Federal Reserve Bank of Dallas, 2021 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.dallasfed.org/~media/documents/research/papers/2012/wp1204.pdf>
3. Borio C. Bank Capital and Financial Resilience. BIS Working Papers, 2022 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bis.org/publ/work999.pdf>
4. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: Finalising Post-crisis Reforms [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>
5. Світовий банк. Domestic Credit to Private Sector (% of GDP) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/FS.AST.PRVT.GD.ZS>
6. Національний банк України. Статистика НБУ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbustatistic>
7. Національний банк України. Динаміка облікової ставки НБУ (2020–2021) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/monetary/stages>
8. Світовий банк. Laying the Groundwork for Ukraine's Reconstruction in the Midst of War, 2023 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/results/2023/11/30/the-world-bank-and-ukraine-laying-the-groundwork-for-reconstruction-in-the-midst-of-war>
9. International Monetary Fund. Global Financial Stability Report: Safeguarding Financial Stability Amid Uncertainty, 2023 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR>
10. Кіреєва О.В. Фінансова стійкість банківської системи України: оцінка та напрями зміцнення. *Фінанси України*. 2020. №4. С. 34-52. URL: <https://finukr.org.ua/?page>
11. Лютий І.О., Коваленко В.В. Управління фінансовою стійкістю комерційного банку в умовах

економічної нестабільності *Економіка та держава*. 2019. №8. С. 72-78.

12. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Регулювання капіталу банків: сучасні вимоги та виклики. *Банківська справа*. 2021. №3. С. 5-17.

DOI: 10.25264/2311-5149-2022-25(53)-102-109

13. Шелудько В.М. Капітал банку: економічна суть, функції та напрями оптимізації. *Фінансовий простір*. 2019. №3. С. 67-75.

References

1. Natsionalnyi bank Ukrainy. Banking Sector Review. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-08.pdf?v=12c

2. Duca J. Optimal Bank Capital Structure. Retrieved from <https://www.dallasfed.org/~media/documents/research/papers/2012/wp1204.pdf>

3. Borio C. Bank Capital and Financial Resilience. Retrieved from <https://www.bis.org/publ/work999.pdf>

4. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: Finalising Post-crisis Reforms. Retrieved from <https://www.bis.org/bcb/publ/d424.pdf>

5. Svitovyi bank. Bank. Domestic Credit to Private Sector (% of GDP). Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/FS.AST.PRVT.GD.ZS>

6. Natsionalnyi bank Ukrainy. Statystyka NBU. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbustatistic>

7. Natsionalnyi bank Ukrainy. Dynamika oblikovoi stavky NBU. (2020–2021). Retrieved from <https://bank.gov.ua/monetary/stages>

8. Svitovyi bank. Laying the Groundwork for Ukraine's Reconstruction in the Midst of War (2023). Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/results/2023/11/30/the-world-bank-and-ukraine-laying-the-groundwork-for-reconstruction-in-the-midst-of-war>

9. International Monetary Fund. Global Financial Stability Report: Safeguarding Financial Stability Amid Uncertainty (2023). Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR>

10. Kirieieva, O.V. (2020). Finansova stiiikist bankivskoi systemy Ukrainy: otsinka ta napriamy zmitsnennia. *Finansy Ukrainy*, (4), 34-52.

Retrieved from <https://finukr.org.ua/?page>

11. Liutyi I.O., & Kovalenko V.V. (2019). Upravlinnia finansovoiu stiiikistiu komertsiiinoho banku v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti. *Ekonomika ta derzhava*, (8), 72-78.

Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua>

12. Mishchenko, V.I., & Naumenkova, S.V. (2021). Rehuliuвання kapitalu bankiv: suchasni vymohy ta vyklyky. *Bankivska sprava*, (3), 5-17.

DOI: 10.25264/2311-5149-2022-25(53)-102-109

13. Sheludko, V.M. (2019). Kapital banku: ekonomichna sut, funktsii ta napriamy optymizatsii. *Finansovyi prostir*, (3), 67-75. Retrieved from <https://fp.cibs.ubs.edu.ua>

METHODS OF OPTIMIZING THE CAPITAL STRUCTURE OF A COMMERCIAL BANK: A CRITICAL ANALYSIS OF APPROACHES

V. P. Felenko, Student, Dnipro University of Technology,

O. M. Kubetska, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Dnipro University of Technology

Methods. The methodological basis of the study is a systemic approach to analyzing the capital of banking institutions, which considers its structure as an integral mechanism of interaction between own and borrowed funds in the dynamics of risk and profitability. The system analysis method makes it possible to identify the structural elements of a commercial bank's capital and study their functional interaction. The comparative method was applied to assess the efficiency of various theoretical approaches – classical, compromise, and risk-oriented. Financial analysis methods were used to quantitatively evaluate the relationship between risk and profitability, as well as to calculate key indicators such as Return on Equity (ROE) and Weighted Average Cost of Capital (WACC). The generalization and abstraction methods made it possible to formulate generalized conclusions and develop practical recommendations for optimizing the capital structure of commercial banks.

Results. The study found that the capital of banking institutions is a key factor in ensuring financial stability and competitiveness. It was determined that equity performs a protective function and forms depositor confidence, while borrowed capital increases the development potential but simultaneously amplifies financial risks. The effectiveness of using ROE and WACC indicators to determine the optimal balance between profitability and stability was substantiated. A practical analysis of the dynamics of the regulatory capital of Ukrainian banks showed recovery after wartime shocks in 2023–2024 and an increase in capitalization to over UAH 260 billion. This confirms the adaptability of the banking sector to new risks and the growing role of an integrated capital management model focused on combining economic performance.

Novelty. The scientific novelty of the study lies in clarifying the theoretical approaches to optimizing bank capital structure under wartime and macroeconomic risks. The research systematizes their impact on the formation of own and regulatory capital and identifies the interrelation between ROE, WACC, RWA, LCR, and NSFR indicators. The conditions for applying risk-oriented and efficiency-based approaches are refined in the context of NBU regulations and Basel III/IV standards, enabling a balanced combination of bank profitability and financial stability requirements.

Practical value. The research results can be applied in the activities of commercial banks to improve capital management policies, enhance investment attractiveness, and ensure compliance with Basel III/IV and NBU standards. The proposed approach contributes to the creation of an effective capital monitoring system and strengthens the resilience of the banking sector under wartime and macroeconomic challenges.

Keywords: bank capital, optimization of capital structure, ROE, WACC, financial stability, Basel III, N1, N2, LCR, NSFR.

Стаття надійшла до редакції 24.11.25 р.

Прийнята до публікації 12.12.25 р.

Дата публікації 24.03.26 р.